

İRMAĞIN ŞARKISI

NERMİN ÖZSEL

Gece Kitaplığı

Yayın Koordinatörü • Yaşar HIZ
Genel Yayın Yönetmeni • Aydın ŞİMŞEK
Editör • Şehmus AY
Kapak Tasarım •
İç Tasarım •
Birinci Basım • © 2016 /ANKARA
ISBN •

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin
almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Gece Kitaplığı

Adres : Elif Sokak (Büyük Sanayi Sitesi),
Sütçü Kemal İş Hanı, 7 / 111 İskitler / Ankara
Tel : 0312 384 80 40
GSM : 0505 145 68 68
web: www.gecekitapligi.com
e-posta: gecekitapligi@gmail.com

Baskı & Cilt

Bizim Büro Matbaa
Sanayi 1. Cadde Sedef Sk. No: 6/1
İskitler - Ankara
Sertifika No: 26649
Tel: 0312 229 99 28

İRMAĞIN ŞARKISI
NERMİN ÖZSEL

Gece Kitaplığı

Öykü Su, Şenay ve Özgür'e...

Öndeyiş

Kızaran gökyüzü barışı müjdeleyen güneş ışığına dönüşürken yer yer karanlık gölgelerin lekeleri aydınlanıyor, bütün evlerin ışıkları sırasıyla, birer birer sönüyor ve pusun arasından manzara giderek netleşiyordu. Sarıçamla meşe ağaçları açık yeşil dallarını birbirlerine ve gökyüzüne uzatmışlar, tepeden aşağı kıvılcak kahverengi kaya kümeleriyle renklenen yemyeşil çayırlar uzanıyor, geride ufuk çizgisi boyunca ışıklı saydam eğriler çizen taşkın Sakarya, vadiye derin ve geniş yarıklar açarak ilerliyor, bir görünüp bir kayboluyordu. Çok uzaklarda güneşin bir anlık parıltısı, Bolu Dağı'nın zirvesinde karları aydınlatıyor, parlak ışığın vurduğu zirve çobanpüskülü ya da fındık çalılarının arasından geçerken parlayıp sönerek, karşı dağların çıplak yamaçlarını, volkanik sarı kaya katmanlarını da aydınlatıyor. Doğal taş setler ve çalılıkların gerisinde Yazılıkaya'ya giden bataklık yolu,

kayanın yanındaki mağaranın girişi seçiliyor. Yeşil, gri ve mavilerin ortasında otlakların yerini karaçalılarla, yıkılmış kalelerin sur duvarları, hanların taş kalıntıları, eski ören yerleri almaya başlıyor. Aşağılarda bir başka akarsu, Porsuk Çayı, çıplak kaya kümelerinin üstünden gürültüyle atlayarak akıyor. Nehir tanrısı Sangarius'un buyruğuyla bol sulu Kocaçay ile Darıçay sularını Sakarya'ya dökmek için yarışıyorlar. Işıklar güçlenip de sabitleştiğinde kasvetli Sündiken eteklerinin oluşturduğu eğri duvar boyunca toprak damlı köy evleri uzanıyor. Fundalıkların ötesindeki rüzgarlı yol, etrafı çitlerle çevrili ağıllar, tepelerin açık gri sivripleri, tarlalardaki yamuk korkuluklar, rüzgarla bir o yana bir bu yana salınan çobanpüskülü çalılıklarının ve beyaz badanaları kararmış yüzlerinde uzun savaş yıllarının yokluk ve hüznünü taşıyan köy evlerinin yanında Kırımhoğlu Çiftliği bir başka görünüyordu.

Osmanlı'nın büyük savaşı sona ermiş, tüm ülkede ve Kırımhoğlu Çiftliği'nde mütareke yılları yeni başlamıştı. Her sabah olduğu gibi evin ilk uyanan kişisi İbrahim Tevfik Bey, Züleyha Dadı tarafından kuzinenin bir köşesinde sıcak tutulan acı kahvesini içiyordu. Sonra ısıklık köpeği Asi'yi yanına çağırıyor, şafak sökmeden önceki o hüzünlü alacakaranlıkta her zamanki gibi atıyla yürüyüşe çıkıyordu. Her şeyin uykuda olduğu bu saatlerde toprağın kokusunu çok seviyordu. Gün, onu genellikle yürüyüş sonrası üst kat penceresinden, Sakarya'ya kavuşmak için çağıldayarak akan Porsuk suyunun ıraklardaki görüntüsüne bakarken yakalıyordu. Aile arasında onun gençliğinde denizci olamamaktan başka bir derdi olmadığından söz edilirdi. Çocukken İstanbul Boğazı'nın Üsküdar kıyılarında, yük gemilerinin ve teknelerin gelip geçişlerini izleyerek saatler geçirir, kendini suları yarararak ilerleyen bu gemilerden birinin bordasında fırtınalarla boğuşan bir kaptan olarak görürdü. Bir gün onu Karadeniz'e açılmak üzere yola çıkmış bir kömür gemisinin ambarına saklanmış olarak bulmuşlardı. Ne gözdağı vermeler ne sevgi okşamaları, ona bu gemiye neden ve nasıl bindiğini, kendisini delice

seven bir anneyi hiçbir açıklamada bulunmaksızın öylece bırakıp Kırım'a neden gitmek istediğini söyletebilmişti ve o günden sonra da macera, balık ve katran kokan yüklerle dopdolu rıhtımlarda, bir daha asla dolaşmamıştı.

İbrahim Tevfik'in babası Kırım göçmeniydi. Aile Bahçesaray'da göz alabildiğine uzanan arazilerin ve kokusu Karadeniz kıyılarının dalgalarına karışan gül bahçelerinin sahibiydi. İmparatorluğun özellikle Rusya lehine küçülmeye başladığı 18. yüzyıl sonlarında yaşanan Özi katliamından sonra aile, yükte hafif pahada ağır ne buldularsa arabalara yükleyerek göçe kalkıştılar. Önce bir süre Edirne'de yaşadılar -İbrahim Tevfik bu sınır kentinde doğdu- ardından aile İstanbul'a gelip yerleşti. At üzerinde gül bahçelerini dolaşmaktan başka iş bilmeyen ailenin erkekleri, ellerindeki atlar ve arabalarla taşımacılık işine giriştiler ve başarılı da oldular. Üstü kapalı arabalarla Anadolu'nun kıyıdan uzak kentlerine mal taşıdılar. İstanbul'da nalburiye dükkanı açtılar ve işler iyice yoluna girince Anadolu'da genelde Kırım göçmenlerinin iskan edildiği Eskişehir yöresinde geniş araziler satın aldılar.

İstanbul'dan başka yerde yaşamayı aklının ucundan bile geçirmeyen İbrahim Tevfik, sonunda dedesi ve babası gibi çiftçi oldu. Ona Sarıcakaya'da karaçam ve akarsu kıyıları boyunca söğüt ağaçlarıyla bezeli hektarlarca araziye kendi üzerine aldirtanın, engellenmiş deniz tutkusu mu, yoksa ailenin unutulmaz anılarla bezeli, yüz yıldır anlata geldiği, Kırım'daki bağlar ve gül bahçeleri miydi, bilinmez. Şimdi üzerine asmaların sarıldığı kilometrelerce çitlerin sınırladığı uçsuz bucaksız ekili arazilerin, otlakların, çam ve meşe ağaçlarının birbirini gölgelediği ormanın, meyve ve sebze bahçeleri ile bağların, dört bir yana uzanan verimli toprakların, meraların sahibiydi. Bayır aşağı zengin nehir yatağına dek uzanan meralarda safkan atlar ve besili büyük baş hayvanlar dolanıyordu. Bu arazilerin kuzey yamacında tuğladan yapılmış, beyaz boyalı, büyük çiftlik evi yükseliyordu. Yemyeşil vadiyi tepeden gören bu ev

uzaktan bakıldığında sivri çatısı, küçük pencereleri, ahşap oymalı kepenkleri ve güneşin camlarını türlü renklere boyadığı kule gibi yükselen cihannüması ile masalsı bir görüntüsü vardı; çiftlik evinden çok İstanbul konaklarını andırıyordu. İbrahim Tevfik, çevrede benzeri olmayan evi ile gurur duyuyordu. Haksız da sayılmazdı; çok uzaklardaki diğer çiftlik yapıları, tüten bacanın yanında kulübe gibi kalıyorlardı.

Otuz dört yaşına gelince İbrahim Tevfik ilk kez, evlenmesi gerektiğini düşündü. Paşazade Hakkı Efendi ile evli olan ablası karşısına uygun kısmetler çıkarmışsa da o evlenmeyi aklının ucundan bile geçirmemişti; ta ki, İstanbul'da zahire tüccarı olan bir arkadaşının evinde Mediha Rana ile karşılaşana dek.

Mediha Rana on yedisine yeni basmıştı ama ince örgülerle süsleyerek ensesine kondurduğu açık kumral topuzu ve bazen hüznle bakan, koyu mavi gözleriyle yaşından olgun görünüyordu. İbrahim Tevfik ile birlikteyken son derece rahat ve çekiciydi; İbrahim Tevfik de ondaki bu hüznü yok etmeye çalıştı. Ona hep sevgiyle baktı, Mediha Rana gülümsediğinde kendini dünyanın en mutlu adamı hissetti. Ayrıca modayı yakından izleyen İstanbul'un saygın kadınları gibi açtığı omuzlarına dökülen dalgalı saçlarını kestirmedeği için ona saygı duyuyordu. Ona ilk görüşte aşık olmuştu.

Balkan ayaklanmaları sırasında yaşamını yitiren nişanlısı Kolağası Halil'in acısını hala yüreğinde taşıyan Mediha Rana, Uzunköprü'nün en zengin toprak sahibinin kızıydı. Babası onu Amerikan Koleji'nde okutmuş, annesinin erken ölümü üzerine İstanbul'da birlikte yaşayan hiç evlenmemiş iki yaşlı teyzesine emanet etmiş; altı ay sonra da kızına uçsuz bucaksız, ekili araziler bırakarak hayata gözlerini yummuştu. Özel öğretmenlerden Fransızca ile musiki dersleri alan Mediha Rana'nın sesindeki ahenk, hareketlerindeki yumuşaklığın ardında güçlü, gururlu ve iyiliksever bir kişilik gizlenmekteydi. İbrahim Tevfik

ilk görüşte büyülendiği genç kıza hiç zaman yitirmeden, sevdiğini söyleyerek evlenme teklif etti. Bir gece sabaha kadar ağlayarak eski aşkı Kolağası Halil ile vedalaşan genç kız biraz şaşkınlıkla ve hüznün gölgelediği mutlulukla bu teklifi kabul etti. Bir ay sonra da evlendiler. İbrahim Tevfik, karısını koluna aldığı anda son derece gururluydu. Bir süre İstanbul'da kaldıktan sonra, Mediha Rana, yanından ayırmak istemediği dadısı Züleyha ve oda hizmetçisi ile birlikte Sarıcakaya'da Kırımlıoğlu Çiftliği'ne yerleştiler.

Boğaz'ın camgöbeği suları üzerine yansıyan berrak mavi gökyüzüne serpiştirilmiş, bembeyaz bulutlara elveda derken hüznü Medih Rana. Anadolu'nun güçlü, gözü kara, iyi kalpli ve iyi huylu insanlarına "Merhaba" dedi. Aslında taşraya yabancı değildi, bu nedenle eşinin ailesi ve çoğu yörenin köklü ailelerinden gelen komşuları tarafından çok çabuk benimsendi. Yeni gelin, vakit kaybetmeden çeyizini sermeye ve evini güzelleştirmeye koyuldu. İbrahim Tevfik bekarlığı döneminde çiftliğin yalnızca iki ya da üç odasında yaşıyordu, diğerleri hiç kullanılmıyordu bile. Bir yıla kalmadan her şey değişmiş, ev çeşitli örtülerle bezenmiş, babaannenin adının verildiği ilk kızları Emine'nin doğumuyla eski ev tanınmayacak hale gelmiş, dadısının da yardımlarıyla çiftlik daha önce var olmayan düzen ve güzelliğe kavuşmuştu. İki yıl sonra Emel doğdu, üç yıl sonra da küçük kız kardeş Elif dünyaya geldi. Mediha Rana kısa sürede, iyi bir anne, sadık bir eş ve yardımsever komşu olarak yörenin en sevilen kadını olmuştu.

Kırımlıoğlu Çiftliği ile onu çevreleyen geniş arazilerin sahibi İbrahim Tevfik Sarıcakaya'nın en mutlu adamı olarak görülüyordu. Yenipazar'dan Göynük'e, Nallıhan'dan Alpu'ya onun karısı ve üç güzel kızıyla birlikte yaşadığı huzur dolu mutluluğa imrenenlerin sayısı hiç de az değildi. Çiftlik hektarlarca verimli toprak, orman, bağlar, sebze ve meyve bahçeleriyle çevriliydi. Beyaz badanalı köşk benzeri çiftlik evinin yanı sıra 19. yüzyılın başında inşa

edilmiş tahıl ambarları, depoları ve arabalıklarıyla oldukça iddialı bir yapı topluluğuydu. Sonradan yapılan eklentiler yapının bütünlüğünü bozmamış, mimari bir çekicilik kazandırmıştı. Gülkurusundan turuncuya çalan güzelim yuvarlak kiremitler ve üzerine kondurulmuş yöreye has bacalar, ana binanın, taş mutfağın, şaraphane, ahır ve diğer eklentilerin damlarını süslüyordu. Sarıcakaya köylüleri, çalışanların karnını doyurmak için mutfak bacası sürekli tüten bu çiftliğe “Tütenbaca” adını vermişlerdi.

Güneyköy’den, Beyyayla’ya oradan Düzköy’e kadar uzanan vadiye hakim, tepe üzerindeki çiftlik evinin bulunduğu araziye “İhlamur Yolu” denilen iki sıralı ihlamur ağaçlarının yer aldığı uzun bir yoldan giriliyordu. Geriden çınar ağaçlarının gölgelediği serin yolun bir yanında eski bir kuş evi yükselmekteydi. Sonra çiftlik yapılarına varılıyordu ve hemen ardından ilk tahıl ambarından koşu yoluna ulaşılıyordu. Eskiden evin ana girişini oluşturan büyük taş mutfak yer aldığı ana yapı ile eklentiler arasındaki geçiş yolu, soğuk ve yağışlı havalarda koşarak geçildiğinden olsa gerek, çiftlik sakinlerince eskiden beri hep böyle, “Koşuyolu” diye adlandırılmaktaydı. Sonradan yapılan eklentilerle üstü örtülen Koşuyolu’nun çatısında artık beyaz sarmaşık gülleri, baygın kokular saçarak gülümsüyordu.

Ana yapıya oldukça karışık eşyaların yer aldığı, yere parlak renkli bir kilimin atıldığı, duvarlarını çerçevesi sedef kakmalı oldukça büyük bir ayna ile yine aynalı bir lambanın yer aldığı holden girilmekteydi. Bu sevimli holden geçerek sundurmanın etrafını çevreleyen gül bahçesine ve havalar ısındığında tüm ailenin sık sık altında toplandığı iki kocaman ihlamur ağacının bulunduğu avluya çıkılıyordu. Buradan daha rahatlatıcı, daha huzur dolu bir yer olamazdı; çiftlik evininin bu bölümünde bahçeyi dolanan çitlerin, verandaların üzerinde mor salkımlar, sarmaşık gülleri ve leylaklar birbirine dolanıyordu. Eski iki taş kalıntının arasından ve oldukça uzun bir

çimenlikten geçilerek tüm vadiye hakim taraça denilen bölüme çıkılıyordu. Sağda sebze ve meyve bahçeleri, devamında orman uzanıyordu. Taraçanın diğer tarafından bakıldığında, bağlar ve bostanların vadinin güney ucuna doğru yer aldığı görülmekteydi.

Çiftlik sahibi olmaktan çok, bir İstanbul efendisini andıran İbrahim Tevfik toprağı sevmeyi öğrenmişti ve bugün, tıpkı eşini ve kızlarını sevdiği gibi, taparcasına seviyordu bu toprakları. Uzun boylu, zayıf, sinirli ve sert görünümlü fakat bir o kadar da duygusal biriydi. Şimdilerde gümüşü beyazların süslediği dalgalı saçları, çıkık elmacık kemikleri, koyu yeşil gözleri ve ince bıyığıyla oldukça yakışıklı sayılırdı. Kalıtsal özelliklerini devraldığı çok genç ölen babası, erken evlenip uzaklaşan erkek ve kız kardeşlerinin pek önemsemediği çiftlik yönetimini ona bırakmıştı. İbrahim Tevfik buraya yerleşirken başaracağı konusunda oldukça iddialıydı; sonunda başardı da. Mirastan erkek kardeşlerine düşen payı satın almak için bir arkadaşından, Mihalıççık Vadisi'nin zengin toprak sahibi Sinan Sellioğlu'ndan borç para almıştı. Kardeşleri de paylarını almak için aceleci davranmamışlardı. Erkek kardeşler, taşımacılık ve nalburiye işini daha karlı ve kolay bulmuşlardı ve böylece, İbrahim Tevfik, bir yük gemisinin bordasında dünya denizlerine açılıp, serüven yaşamak yerine Sarıcakaya Vadisi'ne kök salmıştı.